

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno rekomendacijų dėl siūlomo reglamento dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų santrauka

(Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje www.edps.europa.eu)

(2016/C 186/06)

Santrauka

Europa susiduria su neatidėliotinai spręstina migracijos krize ir išaugusia terorizmo grėsme. Todėl ES nori sustiprinti savo išorinių sienų valdymą. Atsižvelgiant į tai, siūlomu reglamentu dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų siekiama nustatyti Europos integruoto sienų valdymo bendruosius principus ir sustiprinti FRONTEX agentūros įgaliojimus.

EDAPP pripažįsta šį efektyvesnio migracijos valdymo ir vidaus saugumo sustiprinimo, kuriam reikalingas asmens duomenų apdorojimas, poreikį. Tačiau Komisijos pasiūlymas taip pat gali lemti rimtą kišimąsi į migrantų ir pabėgėlių – pažeidžiamų asmenų grupės, kuriai itin reikalinga apsauga – teises.

Ši nuomonė susijusi su penkiais pagrindiniais duomenų apsaugos dalykais ir apima pasiūlymus tobulinti siūlomą tekstą, kad būtų užtikrinama visiška atitiktis duomenų apsaugos principams. EDAPP manymu, tokia atitiktis lems iniciatyvos sėkmę ir padės atlaikyti teisinį tikrinimą. Konkrečiai rekomenduojame:

- atsižvelgiant į pasiūlymo tikslą, vykdyti atskirus būtinybės ir proporcingumo priemonių siekiant abiejų nurodytų migracijos ir saugumo tikslų vertinimus, pažymėdami, kad šie tikslai paskatins skirtingų duomenų apsaugos taisyklių taikymą,
- patikslinti agentūros tvarkymo veiklos lygį ir mastą renkant asmens duomenis, nes pagal dabartinį pasiūlymą naujoji agentūra taps asmens duomenų centru, kuriame bus didžiuliai asmeninės informacijos kiekiai,
- aiškų naujosios agentūros ir ES valstybių narių atsakomybės nustatymą, kad nesiskirtų kiekvieno kontrolieriaus atsakomybė dėl pareigų, susijusių su duomenų apsauga,
- patikslinti nuostatas dėl asmens duomenų perdavimo trečiosioms šalims ir tarptautinėms organizacijoms, turint omenyje, kad tokių duomenų perdavimas turi būti pagrįstas arba adekvatumo vertinimu, arba atitinkamų saugiklių naudojimu,
- kalbant apie pagarbą pagrindinėms migrantų ir pabėgėlių teisėms, numatyti garantijas, kad migrantai ir pabėgėliai būtų informuojami apie savo teises taip, kad galėtų jas pagrįstai suprasti ir įgyvendinti.

Apskritai naujoji agentūra turi būti pakankamai aprūpinta ir gebėti vykdyti savo pareigas, susijusias su atitikties duomenų apsaugos taisyklėmis ir visų individų, susijusių su asmens duomenų apdorojimu, interesų ir teisių apsauga.

1. Pasiūlymo kontekstas

1. 2015 m. gruodžio 15 d. Komisija paskelbė svarbų priemonių rinkinį, geriau žinomą kaip Sienų paketas⁽¹⁾, kurio tikslas – sustiprinti išorinių Europos Sąjungos sienų valdymą ir geriau apsaugoti Šengeno erdvę. Pagrindinė šio paketo iniciatyva yra pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo įsteigiamos Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos⁽²⁾

⁽¹⁾ Sienų paketas iš viso apima 13 teisėkūros dokumentų: pasiūlymą įsteigti Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgas, lydimą Komisijos komunikato, pasiūlymą pakeisti Šengeno sienų kodeksą, įtraukiant privalomus sisteminius ES piliečių, atvykstančių ir išvykstančių iš ES, patikrinimus, pasiūlymą įdiegti Europos kelionės dokumentą, kad būtų galima grąžinti nelegaliai apsistojušius trečiųjų šalių piliečius, Europos sienos apsaugos pareigūnų sistemos įgyvendinimo ir valdymo praktinį vadovą, karštųjų taškų įgyvendinimo Graikijoje progreso ataskaitą, karštųjų taškų įgyvendinimo Italijoje progreso ataskaitą, pasiūlymą dėl laikino Švedijos įsipareigojimo pagal ES perkėlimo mechanizmą sustabdymo, Komisijos rekomendaciją dėl kartu su Turkija vykdomos savanoriškos humanitarinio priėmimo schemos, ataskaitą po vadovų susitikimo dėl pabėgėlių srautų Vakarų Balkanų maršrutu, pasiūlymą pakeisti Bendrijos žuvininkystės kontrolės agentūros steigimo aktą ir pasiūlymą pakeisti Europos jūrų saugumo agentūros steigimo aktą. Visus dokumentus galima rasti: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/securing-eu-borders/index_en.htm.

⁽²⁾ Pasiūlymas dėl reglamento dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2007/2004, Reglamentas (EB) Nr. 863/2007 ir Tarybos sprendimas 2005/267/EB (COM(2015) 671 galutinis).

(toliau – pasiūlymas). Pasiūlyme numatomi pagrindiniai Europos integruoto sienų valdymo principai. Jis kyla iš pačios Komisijos migracijos darbotvarkės ⁽¹⁾ ir tam tikra apimtimi iš jos saugumo darbotvarkės ⁽²⁾, kurios abi pristatytos 2015 m. pavasarį.

2. 2015 m. gruodžio 17 d. Europos Vadovų Taryba pasiūlė skubiai priimti pasiūlymą ir paprašė ES Tarybos pasiekti politinį susitarimą iki dabartinio pirmininkavimo pabaigos ⁽³⁾. Bendrame teisėkūros procese dalyvaujančios institucijos pagreitino savo svarstymus dėl pasiūlymo. Tarybai pirmininkaujantys Nyderlandai ketina laikytis prašomo termino ⁽⁴⁾, o Europos Parlamentas pasiūlymo nagrinėjimą preliminariai suplanavo birželio pradžioje ⁽⁵⁾.
3. EDAPP pripažįsta migracijos krizę ir terorizmo grėsmę, su kuriomis susiduria ES, ir būtinybę imtis greitų ir reikšmingų priemonių šiai situacijai spręsti ES lygiu. Jis palankiai vertina Europos Komisijos pastangas greitai reaguoti į pastarųjų įvykių eigą. Vis dėlto EDAPP turi priminti pagarbos pagrindinei teisei į duomenų apsaugą svarbą ir patarti dėl geresnių būdų, kaip į naujas teisėkūros priemones įtraukti duomenų apsaugos saugiklius atsižvelgiant į ES pagrindinių teisių chartijos ⁽⁶⁾ (toliau – Chartija) 7 ir 8 straipsnius ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsnį. Apgailestaujame, kad dėl minėtos darbotvarkės su EDAPP nebuvo tariamasi ankstesnėje teisėkūros proceso stadijoje.
4. Šioje nuomonėje EDAPP nurodo penkias pagrindines susirūpinimą keliančias sritis, kuriose reikia tobulinti pasiūlytą tekstą, kad būtų užtikrintas suderinamumas su bendrąja duomenų apsauga. Atkreipiamas dėmesys į pasiūlymo tikslus, asmens duomenų rinkimą, atsakomybę už asmens duomenų tvarkymą, asmens duomenų perdavimą trečiosioms šalims ir tarptautinėms organizacijoms, migrantų ir pagarbą pabėgėlių pagrindinėms teisėms. Pabaigoje pažymimi pasiūlymo aspektai, kuriuos būtina reikia patikslinti.

8. Išvados

EDAPP palankiai vertina kelis pasiūlymo aspektus, ypač tai, kad į tekstą įtraukti tam tikri saugikliai, pavyzdžiui, apriboti duomenų saugojimo laikotarpiai. Tačiau atsižvelgdamas į poveikį pagrindinėms migrantų ir pabėgėlių teisėms EDAPP apskritai mano, kad turi būti atliekamas atskiras kiekvieno pasiūlyme numatyto tikslo būtinumo ir tvarkymo veiklos proporcingumo vertinimas. Taip pat turi būti patikrintas skirtingų duomenų apdorojimo tikslų, numatytų pasiūlymo 45 straipsnio 1 dalyje, suderinamumas.

Kad būtų užtikrinamas teisinis tikrumas ir suderinamumas su duomenų apsaugos principais, EDAPP itin rekomenduoja į galutinį iniciatyvos tekstą įtraukti šiuos patobulinimus ir patikslinimus:

— Tikslo detalizavimas ir apribojimas

— tekste plačiau ir atskirai detalizuoti abu tikslus, kurių siekiama pasiūlymu,

— užtikrinti duomenų apdorojimo būdo suderinamumą ir aiškiai nurodyti suderinamumą su 45 straipsnio 1 dalies tikslais,

— perrašyti 45 straipsnio 3 dalį, kad būtų aiškiai uždraudžiama toliau apdoroti saugomus asmens duomenis kitais, ne 45 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais.

⁽¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos migracijos darbotvarkė“, Briuselis, 2015 m. gegužės 13 d., COM(2015) 240 galutinis; tuo metu Komisija jau buvo nustačiusi: „Suaktyvius veiksmus Viduržemio jūros regione matyti, kad realybėje išorės sienų valdymas vis labiau tampa bendra atsakomybe. Be Europos sienos apsaugos pareigūnų sistemos, būtų aptartas naujas požiūris į ES pakrančių apsaugos tarnybų funkcijas, nagrinėjant tokias iniciatyvas kaip dalijimasis ištekliais, bendros pratybos ir dvejetainis išteklių panaudojimas, taip pat galimybė pereiti prie Europos pakrančių apsaugos tarnybos.“

⁽²⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos saugumo darbotvarkė“, Strasbūras, 2015 m. balandžio 28 d., COM(2015) 185 galutinis.

⁽³⁾ Žr. Europos Vadovų Tarybos 2015 m. gruodžio 17 ir 18 d. susitikimo išvadas: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-28-2015-INIT/en/pdf>

⁽⁴⁾ Pagrindinius Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos 2016 m. vasario 25 d. susitikimo rezultatus galima rasti Tarybos interneto svetainėje: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2016/02/25/>

⁽⁵⁾ Žr. atskirą šiai bylai skirtą Europos Parlamento teisės aktų stebėsenos tarnybos interneto puslapį: [http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2015/0310\(COD\)](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2015/0310(COD))

⁽⁶⁾ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (OL C 364, 2000 12 18, p. 1).

- Agentūros pareigos
 - patikslinti Agentūros tvarkymo veiklos apimtį renkant asmens duomenis, kai atliekamos bendros operacijos ir vykdomi kiti veiklos uždaviniai, 46 straipsnyje išsamiai išvardijant duomenų, kurie gali būti Agentūros naudojami ar per ją perduodami, kategorijas,
 - vengti neaiškumo dėl atskaitomybės, susijusios su tvarkymo veikla ir suderinamumu tarp agentūros, priimančiosios valstybės narės ir buveinės valstybės narės, kai vykdomos bendros operacijos,
 - 46 straipsnyje patikslinti, kokiomis aplinkybėmis duomenys, surinkti valstybės narės pasienyje, bus perduodami agentūrai, ir taip paskatinti jos, kaip kontrolierės, atsakomybę.
- Duomenų kokybė ir apsauga
 - patikslinti 46 straipsnio 1 dalies c punktą, kad jis nebūtų aiškinamas kaip bendras leidimas rinkti tokius duomenis, nepriklausomai nuo asmenų kategorijų, apibrėžtų 46 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose,
 - aiškiai apibrėžti atsakomybę dėl agentūros naudojamos ir 37 bei 38 straipsniuose nurodytos įrangos apsaugos visuose įrangos gyvavimo ciklo etapuose.
- Duomenų perdavimas
 - 44 straipsnio 4 dalyje padaryti nuorodą į tarptautines organizacijas, kiek tai susiję su asmens duomenų perdavimu draudimu, ir suderinti su 51 straipsnio 4 dalimi,
 - patikslinti 51 straipsnį, perrašant jo 4 dalį ir ją padalijant į dvi nuostatas, kad būtų atskirai aptariamas subjektų bendradarbiavimas ES ir bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis.
- Duomenų subjektų teisės
 - 72 straipsnyje nurodyti, kad skundus dėl teisių į duomenų apsaugą ir su jomis susijusius skundus duomenų apsaugos pareigūnas nagrinės atskirai,
 - užtikrinti, kad šiomis aplinkybėmis duomenų subjektui pateikiama informacija atitiktų asmens amžių, būtų pateikta aiškia ir paprasta kalba, vengiant teisinės terminologijos,
 - įtraukti nacionalines duomenų apsaugos institucijas į 15 straipsnio 3 dalies 1 punkte nurodytą institucijų, į kurias turi būti pateikta nuoroda, sąrašą,
 - iš 11 straipsnio 4 dalies išbraukti nuostatą, numatančią galimybę ryšių palaikymo pareigūnams gauti prieigą prie nacionalinių ir Europos informacinių sistemų, jeigu nėra pateikiami tokį poreikį patvirtinantys įrodymai.

Priimta Briuselyje 2016 m. kovo 18 d.

Giovanni BUTTARELLI

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
